

Felelős szerkesztő:
MURÁNYI JÓZSEF.
Szerkesztőség:
Kassa, Kossuth-utca 16.
Telefon: 150.
Megjelenik minden nap
délután 5 órakor.
Egyes szám **2** krajeár.
(4 fillér.)
Kéziratot nem ad vissza
a szerkesztőség.

NAPLÓ

KASSA, CSÜTÖRTÖK, 1908. ÁPRILIS 30.

NEGYEDIK ÉVFOLYAM. — 100. SZÁM.

Előfizetési árak:
Kassán:
Egész évre . . . 14.— K
Fél évre . . . 7.— „
Negyed évre . . . 3.50 „
Egy óra . . . 1.20 „
Vidéken:
Egész évre . . . 20.— „
Kiadóhivatal:
Kassa, Kossuth-utca 16.
Telefon: 150.
Hirdetések petit sor szá-
mitással díjszabás szerint.

A katonatiszti fizetések.

Kassa, ápril 29.

A magyar sajtó különös türelmetlenséggel tárgyalja a katonatiszti fizetés kérdését, mintha bizony ezenkívül nem is lenne más ügy, mely a magyar politikát foglalkoztatná. A magunk részéről idő előttinek tartjuk a kérdésnek feszegetését, annyival inkább, mert hiszen ránk nézve csakugyan nem sürgős kérdés a katonatiszti fizetések ügye.

Ami értesülésünk szerint, ha volt is tanácskozás tárgya most Bécsben a tisztifizetés ügye, erre vonatkozóan *semmiféle* döntő határozat nem hozott. De nem is volt hozható, mert hiszen nálunk még az 1908-ik évre szóló költségvetés sincsen letárgyalva, tehát nem lehet ezt megelőzően már az 1909-iki költségvetésre vonatkozóan határozatot hozni. És ép ez okból lehetetlen az is, hogy az 1909-iki közös költségvetés megállapítására hivatott delegációk májusban ülésezzenek. Ez alkotmányos szempontból sem volna megengedhető.

Érthetetlen az a nagy idegesség és türelmetlenség, ami e kérdés körül ami sajtónkban és politikai körökben is nyilvánul. Ez tisztán az osztrák politikai körök és az osztrák sajtó által rendszeresen üzött ugratások következménye. Nekünk semmi okunk az idegességre. Mi nyugodtan megvárhatjuk a fejleményeket, annyival inkább, mert a mostani kormány igen jól ismeri a helyzetet s tudja, mivel tartozik úgy a helyzet követelményeinek, mint az ország érdekeinek, amiket minden körülmények közt meg fog védelmezni. Az itt-ott nyilvánuló idegesség és türelmetlenség olyan általános baj, mely a mostani kényes szituációban csak zavarja a dolgokat.

A mostani magyar kormányt egyáltalán nem kell nógatni sem kötelesegeinek teljesítésére, sem érdekeink és jogaink védelmezésére. Megteszi amugy is, mert teljes tudatában van hivatásának. Egyáltalán nem fogja kötelesegeit elmulasztani. De ezenkívül minden napnak meg van ama-

ga külön kérdése, mely elintézendő s egyformán jelentős valamennyi. Semmi szükség sincsen arra, hogy nem szigorúan aktuális kérdések miatt izgassa a magyar közvélemény.

A Rákóczi-sorsjáték jövedelme.

76.278 korona nyereség.

Harmadfél-százézer koronás szobor-alap.

Talán másfél év előtt történt, hogy a kassai Rákóczi-szobor bizottság ülésén szó-lásra emelkedett Gerlóczy Béla bankigazgató s indítványozta, hogy a bizottság a szobor alap növelésére tárgysorsjátékot rendezzen. Az indítványt, akkor többek felszólalása után *elvetették*. Az egyik felszólaló eszthetikai szempontból kifogásolta a tárgysorsjátékot, a másik attól tartott, hogy erre a hibára végeredményben a bizottság fog ráfizetni, viszont a többiek biztak a hazafias fellángolásban és feleslegesnek vélték a sorsjáték rendezését, remélve, hogy a nemzet adakozó kedve így is összegyűjti a szükséges összeget. Gerlóczy Béla pedig szép csendben leült s többet szóba sem hozta az ügyet a kassai szoborbizottság ülésén.

Ez a jelenet elevenedett meg előttünk, amint láttuk tegnap Gerlóczy Bélát az Abauj-Torna megye részéről kiküldött szoborbizottság ülésén. Délután négy óra felé járt az idő s Gerlóczy Béla olvasta a jelentést. Olvasta a lelkes ember odaadásával az elszámolás összegeit, amelyből megtudtuk, hogy a Rákóczi-szobor javára *rendezett tárgysorsjáték 76.278 korona 67 fillér tiszta jövedelemmel záródott*. A különféle szempontból, a város részéről lefolyt eszme ime, ilyen tekintélyes nyereséggel gyarapította a szobor alapot! Mert, Gerlóczy Béla nem nyugodott meg a kassai szoborbizottság határozatában. Ment a megyéhez, ott megértették nagystílusú gondolatát s segítő kezet nyújtottak neki a megvalósításhoz, oldalára állott Abauj-Torna megye törvényhatósága, a maga nagy erkölcsi súlyával s a gondolatot a kivitek, a kivitelt a siker követte.

Az Abauj-torna vármegye részéről kiküldött szoborbizottság tegnap délután Szalay László főispán elnöklete alatt, a főispán fogadó termében ülést tartott, melyen a bizottság kassai és vidéki tagjai nagy számmal jelentek meg. Az elnöklő főispán üdvözölte a megjelenteket, majd felkérte Gerlóczy Bélát, a sorsjáték-bizottság titkárát, hogy jelentését tegye meg.

Gerlóczy Béla nagy vonásokkal visszapillant a sorsjáték-bizottság megalakulására; rövid képet vázol arról a nagy munkáról, melyet a sorsjáték szervezése igényelt; fel- említi, hogy a kormány támogatása, a törvényhatóságok hazafisága mint karolta fel a sorsjátékot. Majd felolvasta a részletes elszámolást, mely szerint 500.000 darab 1 koronás sorsjegyből eladtak 224,843 darab sorsjegyet. A postadíjak, az üres jutalékok, a vállalkozók adminisztrációs költségei, a nyomtatványok, irodai költségek, utazási számlák, hirdetések és plakátok, valamint a sorsjátékot kezelő vállalkozói tiszteletdíját és a kifizetett nyeremények díját leszámítva, 72866 korona 23 f tiszta nyereség maradt. Időközben még 814 kor. 44 f adomány érkezett. — A visszamaradt nyeremények értéke 2600 K. Ezzel együtt 76278 korona 67 f tiszta jövedelemmel záródott a sorsjáték, mely összeget betét gyanánt most a kassai Jelzálogbank őrzi és kezeli.

Szalay László főispán indítványozza, hogy a jelentést vegye tudomásul a bizottság. Együttal a legőszintébb hála és elismerés köszönő szavait intézi Gerlóczy Bélához, aki fáradhatatlan tevékenységgel buzgólkodott a sorsjáték sikere érdekében. Aki az ügy minden fázisát ismeri, a főispán kijelentheti, hogy Gerlóczy hervadhatatlan érdemeket szerzett munkásságával. Indítványozza, hogy a bizottság jegyzőkönyvileg örökítse meg érdemeit. Együttal köszönetet mond a kassai Jelzálogbank részvénytársaságnak, mely szakértő tisztviselőit a sorsjáték elszámolásának legapróbb részletekig való átvizsgálására készséggel a bizottság rendelkezésére bocsátotta.

Indítványozza, hogy a sorsjáték eredményéről a közgyűlés tegyen jelentést Abauj-Torna vármegye törvényhatósági bizottságának, mint amelynek albizottsága a sorsjáték bizottság.

A visszamaradt könyvszekrény, íróasztal és vadászfelszerelés nyereménytárgyait a főispán Kassára hozatta. Azok egyelőre a megyeházán nyernek elhelyezést, addig is, míg a bizottság azoknak értékesítése felett határoz.

Naményi Gyula, úgy hallotta, hogy a sorsjáték bevételeiből a vállalkozóknak különféle tiszteletdíjakat adtak.

Szalay: Szerződésben volt előzőleg kikötve.

Naményi . . . Ő úgy látja, hogy itt a legnagyobb munkát Gerlóczy Béla végezte s a maga részéről indítványozza, hogy a bizottság a jövedelemből Gerlóczy számára egy megfelelő honoráriumot ajánljon fel.

Szalay László főispán mosolyogva jegyzi meg, hogy Naményi nem ismeri annyira Gerlóczy Béla egyéniségét, mint ő. Tudja jól, hogy Gerlóczy legnagyobb jutalma az a siker, melyet a sorsjáték eredménye gyanánt felmutathat.

Szenzációs tavaszi szövetujdonságok SCHÜTZ és Tsa

angol uri-szabó céghez

erkeztek

Kassa, Kossuth Lajos-utca 2.

Tomcskó Alajos, Csoma István és még több bizottsági tag erre azt ajánlja, hogy ne honoráriumot adjanak Gerlóczynak, ami megbánthatná, hanem fogadja el lelkes munkájának emlékeül, a sorsjátékból visszamaradt egyik nyereségtárgyat a polisander íróasztalt.

Gerlóczy Béla, hosszas szabadlás után, mint egyszerű emléket elfogadja a bizottság figyelmességének jelét.

Lekly Gyula indítványára a bizottság köszönetet szavaz Szalay László főispánnak, aki mint a sorsjáték elnöke szeretettel és ügybuzgósággal fáradozott a siker érdekében.

Szmrecsányi László érdeklődik, hogy mi történik a sorsjáték hozta tiszta haszonnal? Át fogja-e azt adni a bizottság, a kassai Rákóczi-szobor bizottságnak? Ha igen, úgy szükségesnek tartja, hogy a további munkában a megye is részt kérjen s annak idején a szűkebb szoborbizottságban is helyet kapjon?

Puky Endre dr. alispán szerint a vármegyei közgyűlésen javaslatokat kell tenni, hogy az egybegyűlt pénzt a bizottság Kassa városnak adja át. Szűkebbkörű albizottság kiküldése válik majd szükségessé, mely a két parallel működő bizottság fuziójának keresztülvételét fogja megállapítani.

Csoma István szerint milliókat lehetne összegyűjteni, Rákóczi nagyságához méltó szobrot akkor se tudnánk emelni. Nem ez a kérdés, hogy minő legyen a szobor, hanem — hogy mielőbb ércemlék hirdesse Rákóczi-fejedelem dicsőségét, az ő emlékezetének áldozó nemzeti kegyeletet. Magyarországnak szégyene, hogy mindeddig Rákóczinak nincs szobra. Véleménye szerint nem várhatunk sokat már a gyűjtéstől, azért haladéktalanul szükséges a kassai Rákóczi-szobor felállítását.

A szobor-alap tudomása szerint meghaladja a harmadfélszázézer koronát. Ebből az összegből már a szobor költségei fedezhetők. Ajánlja, hogy a bizottság vessen latba a maga befolyását, hogy a szobor mielőbb álljon a Rákóczi hamvait őrző Kassa város valamelyik alkalmas terén.

Szalay László főispánnak is az a véleménye, hogy a szobor felállításának ügye már aktuális. Ez a kérdés hamarosan napirendre fog kerülni, míhelt a két törvényhatóság által kiküldött bizottságok dolga rendbe jön:

Puky Endre dr. alispán végül meleg hangon köszönetet szavaztat a kassai sajtónak, mely elejétől kezdve lelkesen támogatta a Rákóczi sorsjáték ügyét.

Magyar költő — német nyelven

(Arany János válogatott versei, fordította idb. Handmann Adolf, kiadta ifj. Handmann Adolf.)

A külföldön bizonyára megint elkereszteltek bennünket cigányállamnak, veszedelmes országnak, ringy-rongy népnek, mióta a dánosi gyilkosság rémhíre oda is eljutott. Az alsóbb néposztályok a külföldön úgy sincsenek tisztában, hogy a mi a magyar, és mi a cigány? Magyar-cigány: az nekik egytől-egyig *Betyár, Zigeuner*. — S mikor egyre-másra gyarapodnak az ilyen dánosi esetek, az ilyen Husz-féle embertelenségek és Pap féle gasságok, bizonyos mosolylyal áll meg a külföld embere, ha valami kultúráváros könyvkereskedésében megpillant egy magyar könyvet. És ha megpillantja ezer ember, akad tán ötven, aki megveszi — a többi ügyet se vet többé rá, ezzel a mosolylyal végképen elintézi a magyar kultúrát. Milyen elsőrangú munkát kell a fordítónak végezni, hogy az a magyar könyv kielégítse azt a kevés külföldit, akik olvas-

sák. Milyen kimondhatatlan hálával kellene lennünk az iránt, aki ilyen fordítással megint 50 usque 100 külföldi ember fejéből kivéri a magyar népről alkotott betyárzigeuner fogalmat. De ahogy az a sok idegenországbeli nem törődik a magyarral, úgy mi is — fájdalom — nem törődünk azokkal, akik minket talán még jobb színben tüntetnek fel a külföld előtt, mint a hogy megérdemeljük. Mert mi csak *temetni* tudunk fényesen. De azt aztán szeretjük is, abba mégegyszer bele is örülünk. — Ami becsületes, ami nyilt, ami abszolút értékű és szerény, ami nivós — egyszerűval mindaz, ami inkarnációja a művészek és lelkeknek, azt ázsiai vadsággal üldözzük. Nálunk veszekednek, ha szobor pályázatot döntenek el — s közbe észre se veszik, hogy ledöntenek minden kegyeletet, amivel annak tartoznánk, akinek a szobrot emeljük; nálunk jó szindarab ritkán nyer pályadíjat, a politikában mesésen teszik tönkre a nagy tehetségeket és fényesen érvényesülnek a stréberek; a tőkének harcot üzenünk, a munkát lebecsüljük és last not least — önmagunkat gyilkoljuk, akár erkölcsileg, akár dánosilag.

Egy, a külföldön sokkal jobban, mint idehaza ismert egyszerű postatiszt, szent rajongással, tiszta lélekkel ragadta meg magyar classikusunknak Arany Jánosnak legfinomabb alkotásait és szerényen, csendes munkában, de annál nagyobb művészettel, annál áldottabb ihlettel lefordította őket német nyelvre. És meghalt ő is. Valami gyilkos betegség ölte meg; sokat kinlódott; a szeme világát vesztette el s aztán sok évi kín után az életét is.

A fia állította össze atyja munkáit s szívhez szóló hangon, írói kvalitásokkal odavetett „függelék”-ben, gyermeki szeretetnek lebilincselő szépségével bocsátja utnak atyja remekművét.

Idősb Handmann Adolf nyolcvan oldalon keresztül ismerteti Arany Jánost és karakterizálja nemcsak találóan és intim otthonában, hanem mint irodalmi tevékenységében, de szimpatikusan állítja oda a németek elé; aki ebből a jellemzésből ismeri meg Arany Jánost, az szeretettel, nagy érdeklődéssel fogja a verseit olvasni. És ránk, magyarokra nézve Handmann könyvében ez a legbecesebb.

A külföldiek igen értékes könyvet nyerne vele, mert ami a fordítást illeti, Handmann nemcsak művészettel fordított, ő az áldott magyar levegőt is belevitte a német versekbe, ő a mi Aranyunkat ép oly nagygyá tette, mint amilyen. „A családi kör” verszenéjét és azt a csodálatos meghittséget, ami azokból a magyar szavakból kiárad, — az *othont*, ő azt tette németben is *magyarrá*:

„Gen die Wand, die fahle, fliegt der Käfer
[brummend,
Prallt an sie jetzt klatschend, schweigt dann,
[jähverstummend; —
Als bekämen Füße ringsher alle Schollen,
Ihre plumpen Leiber träge Frösche rollen.

— — — — —
Doch der Hauswirt sagt ein herzlich „Guten Abends“
Setzt sich, den gebrochnen Leib mit Ruh
[erlabend;]
Wischt mit staub' gem Ärmel sich die Stirn
[die kluge: —
Tief ist sie gefurchet von des Lebens Pfluge;

Különösen ezt a négy utolsó sort ültette át oly fényes művészettel, hogy fájdalomosan gondolok arra, milyen nagyszerűen fordította volna Handmann Petőfit, akit anynyian „ferditettek”.

„Dereinet als noch der Ungar sprach:
Wenn schon ein Streit von Zaune brach“
— így kezdű „A fülemüle” című verset. Mennyire érti a magyar satyrikus hangnak

német szavakkal való festését ezekben a sorokban:

„Paul-Peter stehn im Jahrkalender
Beisammen fromm als Friedensspender,
Leicht ihnen ist der Dinge Wandel
Zu schau'n dort ohne Zwist und Handel!“
vagy a végén:

„Kein Mensch schon ist, den dies erfreute,
Doch wo auch wär ein Rechtsfreund heute,
Der einem Nachtigallenpfiff
Zulieb auch nur zur Feder griff?“

Ha német ember lapozgat ebben a könyvben, megfogja látni, hogy nekünk is van époszírónk, aki igazán nemzeti s művei mégis világirodalmi nivón állanak. Talán az egész könyv legsikerültebb, legstilszerűbb része a „Toldi” 12 éneke. Goethehez fogják hasonlítani Aranyt, ha elfogulatlan eszthétára talál Handmann munkája. A Goethe Hermann és Dorothea-ja ép oly nemzeti, ép oly német, mint amilyen nemzeti és magyar a Toldi — németül. A bevezetésben ép oly markáns, oly óriási Toldi lénye, alakja, mindene, mint magyarban. Handmann teljesen átértette, átérzte Aranyt és nagy költői lélek lehetett, hogy ennyire értett a fordításhoz. A fordítónak az eredeti szöveg lelkét, levegőjét kell átvenni az idegen nyelvre s így nem ragaszkodhatik távolról sem a szavakhoz. Handmann bámulatos módon értett ahhoz, hogy művészi legyen a fordítása s csodálatosan mégis szösz szerint fordít majdnem mindenütt. Ismétlem Aranyból egy betű nem veszett el, minden poétikusan kifejezést nyert és Toldiban tetőpontját éri. Handmann ezzel a fordítással többet használt nekünk mint ötszáz képviselőházi ülés, Handmann értékessé fog bennünket tenni a külföldön s mert Arany nyelve egyszerű volt s közelférközőt a nép szívéhez is, Handmann remekmunkája kedves olvasmánya lehet a német alsóbb néposztálybelieknek is.

Handmann sokat élt Kassán, ahol ezen munkáján dolgozott is. Sőt dolgozott addig, míg a szó legfájdalmasabb, legszívetzakítóbb értelmében bele nem vakult. És akkor kiesett a toll a kezéből és itt halt meg Kassán. A kassaiak százszor nagyobb kegyelettel gondolhatnak Handmannra és büszkének lehetnek, hogy az ember, aki megmutatta nekünk, hogy a külföld előtt hogyan tegyük nagygyá azt a mi erről a földről való, ami itt is lelket nemesített — hogy ez az ember éppen Kassán élt.

Mi, magyarok nehezen tudjuk megbecsülni, azt, ami magyar. Egy mégis akadt — de az se magyar. Handmann Bécs mellett született. A hamuvá lett holttestét is áldom az ilyen osztrák magyarnak!

Doktor János.

UJDONSÁGOK

— Érettségi biztos. A kultuszminiszter a kassai felsőkeresk. iskola érettségi vizsgálatához miniszteri biztosnak dr. Richter Aladár kolozsvári egyetemi tanárt küldötte ki.

— Gerlóczy Béla esküvője. Ma reggel fél 8 órakor volt az ág. hitv. ev. templomban Gerlóczy Bélának, a kassai Jelzálog-bank vezérigazgatójának esküvője Raisz Alice urleánnyal, Raisz Béla táblabíró leányával. Az esküvőn városunk számos előkelősége megjelent. A szertartás alatt a Kassai Zenekedvelők Dalegylete szép egyházi énekeket adott elő. Az esküvő után a fiatal pár nyomban elutazott.

— Bőséges istenáldás. Ma reggel szenzációs hír járta be a várost. Egy Friedné nevű kosárfonó asszony ugyanis négy gyermeknek adott életet. Az újszülöt-

ALAPITTATOTT 1844-BEN.

KASSAI TAKARÉKPÉNZTÁR

A SZÉKESEGYHÁZZAL SZEMBEN
(SAJÁT HÁZÁBAN.)

Felsőmagyarország leg-
gibb és legnagyobb pénz-
intézete.

BETÉTEKET
GYÜMÖLCSÖZTET.

KÖLCSÖNT

nyújt: váltóra, folyószá-
mlára, ingatlanra.

Legelőnyösebb feltételek
megállapodás szerint.

Sürgős figyelmeztetés.

Az évszázadok óta ismert

Királyi Selters

(Königl. Selters)

víz össze nem tévesztendő olyan
forrásvizekkel, melyek hasonló
hangzásu elnevezés alatt kerül-
nek piacra.

Csak a Királyi Selters

(Königl. Selters)

lesz állami ellenőrzés mellett tisztán
természetes állapotban töltve és szét-
küldve, míg más ugynevezett seltersi vizek
többre vagy kevésbé telített (vagyis sokkal
vagy szénsavval vegyített) állapotban hozat-
nak forgalomba. Ezek tehát a Királyi Sel-
ters természetes vízzel szemben csak cse-
kély értékű műtermékeknek tekintendők.

Fő-utca 56. szám alatt
különbejárati butorozott
szoba, előszobával
azonnal kiadó.

Kiadó: Murányi József.

KASSAI NÉPBANK R.-T.

Fő-utca 22. szám I. emelet (saját ház.)

foglalkozik bankszakmába vágó összes ügyletekkel.

Elfogad betéteket betétkönyvecskére és cheque-
számlára a legelőnyösebb feltételek mellett.

Váltókat, kisorsolt értékpapírokat leszámítol. — Folyószámla hitelt
engedélyez fedezet alapján. — Értékpapírokat, külföldi pénzneme-
ket vesz és elad. — Szelvényeket díjtalanul vált be.

Felvilágosítások készséggel adatnak.

ELSŐ KASSAI

KERESKEDELMI HITELTUDÓSÍTÓ IRODA

GEIGER HENRIK Kassa, Deák Ferenc-utca 11 sz.

Beszerez mindennemű információt kereskedelmi, magán és
házassági ügyekben az összes világrészekből.
Mebizások a leggyorsabban és legnagyobb *discretion* al
intézetnek el.

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő-, vegyítisztító és gőzmosógára

Telefon: 70. sz.

= Kassa. =

Telefon: 70. sz.

A fehérneműnek kilogrammonként való mosatása mindinkább kiterjed. Egy kísérlet után
meggyőződést szerezhet bárki ennek előnyeiről.

Egy kilogramm fehérnemű mosatási díja a mennyiség szerint
40, 45, 50 fillér.

A fehérnemű mosott, szárított és mángorolt állapotban házhoz szállítatik. Chlor-mész al-
kalmazása ki van zárva. Bővebb felvilágosítás nyerhető:
a gyári irodában (Szerecsen-utca 3. sz.) s az átvételi üzletekben (Kossuth Lajos-utca 3. sz.,
Fő-utca (Andrássy-palota), Deák Ferenc-utca 32. szám.)

Számos megbizást vár, teljes tisztelettel:

HALTENBERGER BÉLA.

Hirdetések felvételnek a kiadóban

LELKIISMERETES MUNKA.

STEINER ADOLF ÉS TSA

csatorna és vízvezeték berendező KASSA, Rákóczi-körút 6. sz.

Elvállalja minden e szakmába vágó munkák elkészítését, pontos és lelkiismerer-
tes kivitelben. Eddig elvégzett munkáinkkal elismerést vívtunk ki.

Abauj-Torna vármegye székházának csatorna és vízvezeték berendezője.

Tessék költségvetést kérni — díjtalan.

Nyomatott VITÉZ A. UT. KASSA.